

Bezwaarschrift

Na een lange periode vanaf de jaren 90, waarin het plein en desolate plek was bevolkt door alcoholisten en junkies, is er vanaf 2006 een nieuwe positieve situatie ontstaan. Dankzij de herinrichting is het Rabbijn Maarsenplein eindelijk een gezellige plek geworden met terrasjes en restaurants waar mensen elkaar graag ontmoeten. De kinderspeelplaats en de banken worden intensief gebruikt. Kortom, het is een geslaagd plein met het Joods Kindermonument dat in het stadsleven is opgenomen. Door de plaatsing van een groot monument verandert het karakter van het Rabbijn Maarsenplein. Het plein is een belangrijke plek geweest wat betreft de deportatie van de Joodse kinderen, waarvoor al twee monumenten bestaan (de Rachel-plaquette en het Joods Kindermonument) die op hun eigen en subtiele wijze heel goed functioneren.

Het uitgangspunt bij het nieuwe monument is het oude 'limalakmonument' (de Davidster), dat nu hangt aan de achterkant van de Spuimarkt op de Gedempte Gracht, te verplaatsen en te incorporeren in het nieuwe monument. Het nieuwe Joodse Monument heeft een zeer dramatisch karakter. Op weinig subtiele wijze wordt het Joodse verleden aan de mensen opgedrongen. Een oud monument wordt voor de zoveelste keer verplaatst en ingebed in een 'nieuw' monument waarvan de vormtotaal cliché is en duidelijk gekopieerd van Joodse monumenten in o.m. Leiden (Ram Katzir), Gorinchem (Ton Koops) en Berlijn (Daniel Liebeskind). De gehanteerde symboliek van de twaalf stammen van Israël op de zes toegevoegde elementen is historisch discutabel. De plaatsing van de koffers domineert het hele plein en kan vandalisme uitlokken. Eén koffer grenst bedenkelijk dicht aan het terras van het Japanse restaurant. De ontwerper van het monument en heeft geen eigen vormen ontwikkeld en hanteert dus ook geen eigentijdse vormtaal, die aansluit bij de hedendaagse multiculturele samenleving. Tenslotte ervaren wij het als bijzonder stuitend dat de zes elementen, die staan voor elk een miljoen vermoorde Joden, bedoeld zijn om op te zitten.

Het nieuwe monument houdt ook in het plaatsnemen van een nieuwe muur, die uitsteekt boven de monumentale muur van de Nieuwe Kerk. Hierdoor onttrekt het vanuit het plein gezien het zicht hierop en wordt het een storend element. De ruimte tussen beide muren kan onveilige situaties en drugsgebruik uitlokken en een verzamelplaats van vuil worden. Dat het een urinoir wordt is een ding dat vast staat. Bewoners en professionals maken zich grote zorgen over het ontstaan van een onveilige plek naast een kinderspeelplaats. Het ongezien over de kerkmuur kunnen klimmen is een extra probleem voor het beheer van de tuin van de Nieuwe Kerk. De tuin van de kerk is al een constant aandachtspunt voor politie. De ondertekenaars vragen zich af waarom alle Joodse monumenten op één plaats moeten worden gezet, terwijl het Joodse verleden op zoveel plekken in de stad heeft plaatsgevonden. Door de opeenstapeling van monumenten dreigt het plein zijn open en ongedwongen karakter te verliezen en vol te lopen. Herdenken is goed en noodzakelijk. De impact die de Jodenvervolgving voor Den Haag had, vraagt om een goede herdenkingsplek. Er is behalve het Amalekmonument (onderdeel van het beoogde monument Rabbijn Maarsenplein) ook een aparte Joodse zuil op het Carnegieplein tegenover het Vredespaleis. Een prachtige plek om te herdenken!

Daarnaast zijn er andere plekken in de stad waar herinnerd wordt aan het Joodse verleden, zoals in de Spuimarkt en op diverse gevels in Den Haag waar plaquettes hangen die herinneren aan het Joodse verleden.

Voor de oorlog had Den Haag, na Amsterdam, het grootste aantal Joodse stadsgenoten in Nederland. In Amsterdam is een mooi herdenkingsmonument van Jan Wolkers. Den Haag heeft hiervoor nooit het initiatief genomen. Het zou de gemeente sieren om - de schaamte voorbij - hierover zelf eens goed na te denken en met een weloverwogen plan te komen in plaats van mee te liften met een willekeurig voorstel en wellicht omdat het met een grote zak geld komt. De ondertekenaars verzetten zich tegen het aangeboden monument in deze vorm en op deze plek. Zij zijn niet tegen een Joods monument. De ondertekenaars van het bezwaarschrift verzoeken de gemeente met klem i.s.m. Stroom, de organisatie die o.m. in het leven is geroepen om te waken over de kwaliteit van de beelden in de openbare ruimte, om een weldoordacht herdenkingsmonument te ontwikkelen. Dit betekent een open inschrijving begeleid door een deskundige commissie die eerst fundamenteel nadenkt over de isen die anno 2016 gesteld moeten worden aan een herdenkingsmonument en nadenkt over een geschikt locatie in de openbare ruimte. Den Haag, stad van Recht en Vrede, is aan zichzelf verplicht om dit zorgvuldig en vooruitstrevend te doen. Het zou een mooi gebaar zijn om het tragisch en indrukwekkende verhaal van de Joodse gemeenschap van Den Haag te vertalen naar een waardige herdenkingsplek. Dit om te laten zien dat wij, als gemeenschap, ons bewust blijven van de kwetsbaarheid van onze samenleving en werken aan vrede, wat een intensief en doorlopend proces is dat iedereen aangaat.

Sara Benhamou, *beeldend kunstenaar, ontwerper Joods Kindermonument*

Eric de Vries, *beeldend kunstenaar, ontwerper Joods Kindermonument*

Ingrid Rollema, *beeldend kunstenaar*

Hans van Beek, *Atelier PRO*

Vera Yanovshtchinsky, *Yanovshtchinsky architecten*

Eric Vredenburg, *Archipel Ontwerpers*

Madeleine Steigenga, *Jean Désert rem.*

Niek van Vugt, *architectenbureau ELV*

Kees van Harmelen, *architect*

Kees van Baaien, *Arpros Architecten*

Diederik Gerlach, *beeldend kunstenaar*

Helene Penninga, *beeldend kunstenaar*

Maurits van de Laar, *galeriehouder*

Philip Peters, *kunsthistoricus*

Cocky Hoek, *beeldentuin de Groen Schenk*

Marianna Vijsma, *nabestaande van gedeporteerde familie*

Betty Aardewerk, *nabestaande van gedeporteerde familie*

Rupert Marianus, *kapperszaak Ultimate Choice, Rabbijn Maarsenplein*

Mw. Zhan, *Koreaans restaurant Hanxiang Kinch, Rabbijn Maarsenplein*

Dhr. Wong, *restaurant Morniji Sushi, Rabbijn Maarsenplein*

Desvi Rosani, *restaurant Si Des, Rabbijn Maarsenplein*

Gerard Holthuis, *filmer*

Rayke Verhoeven, *filmer*